

Ставнійчук Оксана Аліковна

*студентка 2 курсу ступеню вищої освіти магістр,
спеціальності 013 Початкова освіта*

Сільвейстр Анатолій Миколайович

*Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла
Коцюбинського, доцент кафедри фізики і методики навчання фізики,
астрономії*

Активізації пізнавальної діяльності молодших школярів на уроках математики за допомогою навчальних завдань

Вступ. Проблема активізації пізнавальної діяльності молодших школярів залишається важливою для педагогіки, психології та методик навчання шкільних предметів. Відношення школярів до навчання зазвичай характеризують активністю, яка визначає ступінь його навчальної діяльності. Це так звана розумова активність, яка забезпечує ефективне запам'ятовування інформації, більш глибоке розуміння суті предметів, процесів та явищ.

Умовою успіху в розвитку учнів є висока пізнавальна активність. Ефективне засвоєння знань припускає таку організацію пізнавальної діяльності учнів, при якій навчальний матеріал стає предметом активних розумових і практичних дій кожної дитини. Пошуки методів навчання, які підсилювали б активізуючий вплив на процес навчання, призводить до підвищення актуальності розвиваючих і проблемних методів, самостійної роботи, творчих завдань. При цьому психологічно обґрунтованою виглядає така організація уроку, за якої діти вчаться не за примусом, а за бажанням і внутрішніми потребами.

Учень може оволодіти знаннями, навчитися їх застосовувати і оцінювати тільки в процесі власної пізнавальної і практичної діяльності. Підвищення ефективності результатів навчання пов'язано з вдосконаленням методів навчання.

Мета статті: теоретично обґрунтувати та описати особливості активізації пізнавальної діяльності молодших школярів на уроках математики за допомогою навчальних завдань.

Виклад основного матеріалу. Аналіз педагогічної теорії та практики свідчить, що розв'язання проблеми активізації навчання школярів є не модним потоком, а необхідною умовою успішного навчання. Шляхи підвищення рівня навчання у початковій школі необхідно шукати перш за все у відповідності методичних прийомів цілям і характеру навчання на даний час. Активізація навчання школярів на сучасному уроці характеризується з організацією дій кожного учня, пов'язаних з його інтересом до навчання.

Під час складання завдань необхідно, перш за все, орієнтуватися на ті нові дії, які формуються. Всі інші дії, що вимагають виконання завдань, повинні бути засвоєні в попередньому навчанні. Так, під час формування дій, не потрібно давати учням такі задачі, де шукані ознаки задані опосередковано, через систему понять. Наприклад, як встановити, чи є перпендикулярними прямі бісектриси кута при вершині рівнобедреного трикутника і його основа? В даному випадку виконання дії підведення під поняття повинно передувати дії виведення наслідку. Якщо учні ще не оволоділи цією дією, то такого змісту задачі вони розв'язати не зможуть.

Друга вимога до задач – відповідність форми етапу засвоєння. На перших етапах завдання подаються в матеріальній або матеріалізованій формі. Це означає, що об'єкти, з якими взаємодіють учні, повинні бути доступні для реального перетворення. Так, у випадку формування наукових понять подаються або реальні предмети, або заміна їх у вигляді моделей, схем [4, с. 108].

Матеріальна і матеріалізована форми дії є вихідними. Їх особливість полягає в тому, що об'єкт дії дається учневі або у вигляді реальних предметів (матеріальна форма дії), або у вигляді моделей, схем, креслень (матеріалізована форма дій). Дії в тому та іншому випадках виконуються як реально перетворюючі. Уявлення про матеріальну форму дії стосовно до початкової школи може дати вимірювання, рахування предметів. Прикладом

матеріалізованої дії може служити дія рахунку, що виконується на зображених предметах, схемах (наприклад, учень пальцем перераховує кружечки або палички, зображені у підручнику). Матеріальна і матеріалізована форми дії дозволяє розкривати перед учнем зміст дії – склад його операцій, їх послідовність тощо, а також здійснювати об'єктивний контроль за виконанням кожної операції [4, с. 60].

Приведемо приклади завдань, які можуть бути використанні для активізації пізнавальної діяльності у молодших школярів під час вивчення математичних понять. У результаті вивчення математичних понять в учнів буде формуватися предметна компетенція. Предметна компетенція - сукупність знань, умінь та характерних рис у межах конкретного предмета, що дає можливість учневі самостійно виконувати певні дії для розв'язання навчальної проблеми (задачі, ситуації). Учень має уявлення, знає, розуміє, застосовує, виявляє ставлення, оцінює. З математики учні початкових класів набувають наступних компетенцій: обчислювальну, інформаційно-графічну, логічну, геометричну, алгебраїчну.

Навчання математики у початковій школі відбувається на різних уроках через систему задач і практичних робіт[1-3]. Задачі відіграють важливу роль у навчальному процесі початкової школи. Розв'язуючи їх, учні вчаться застосовувати набуті знання для своїх потреб. Однак у пошуках засобів активізації пізнавальної діяльності молодших школярів нашу увагу привернуло те, що на уроках математики можна розв'язувати задачі різного змісту. Серед них виділяють наступні задачі: у віршах; природничого змісту; графічного змісту; сюжетні (наприклад, з казковим сюжетом); на моделювання; на рух; компетентнісно зорієнтовані; текстові; краєзнавчого змісту; практичного змісту; з проблемним змістом; із змістом гри тощо. Підбір задач на уроках математики вище перерахованого змісту спонукає учнів для формування понять про склад числа, математичні закони, які використовуються для різних типів задач тощо.

Висновки. Як показує практика, така організація навчання на уроках

математики дає змогу максимально активізувати навчально-пізнавальну діяльність молодших школярів і водночас не тільки сприяє підвищенню якості навчання, а й забезпечує емоційний стан та психологічний комфорт учнів початкової школи.

Література:

1. Скворцова С.О. Математика. 1 клас. Розробки уроків: до видання: Скворцова С.О., Онопрієнко О.В. Математика. 1 клас. Навчальний зошит: У 3 ч. / С.О. Скворцова, О.В. Онопрієнко. -Харків: Видавництво «Ранок», 2013. – 432 с.

2. Скворцова С.О. Математика. 3 клас:розробки уроків: У 2 ч. : Ч. 2: до видання: Скворцова С.О., Онопрієнко О.В. Математика. 3 клас. Навчальний зошит: У 3 ч. / С.О. Скворцова, О.В. Онопрієнко. -Харків: Видавництво «Ранок», 2015. – 224 с.

3. Скворцова С.О. Математика: Розробки уроків. (До видання «Математика. 2 клас. Навчальний зошит») / С.О. Скворцова, О.В. Онопрієнко. - Харків: Видавництво «Ранок», 2013. – 432 с.

4. Талызина Н.Ф. Управление процессом усвоения знаний (психологические основы) / Н.Ф. Талызина. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1984. – 345 с.

У статті розглядаються питання, які пов'язані з проблемою активізації пізнавальної діяльності молодших школярів на уроках математики.З'ясовано, що успішне засвоєння змісту навчального матеріалу в більшості залежить від широкого застосування ряду дидактичних прийомів, які активізують пізнавальну діяльність учнів.

Ключові слова: активізація, пізнавальна діяльність, молодші школярі, навчання, уроки математики, завдання, задачі, навчальний процес.

Інформація про автора статті

Прізвище, ім'я, по батькові: Ставнійчук Оксана Аліковна

Курс: 2

Група: МГПЗ

Моб. тел.: 097-669-18-48

Науковий консультант: Сільвейстр А.М.